

DOCUMENTS

**LOS HOMENATGES DE LA BARONIA DE CALP,
BENISA E TEULADA PRESOS PER LO
MAGNÍFICH CESSAR MARRADES, CAVALLER,
EN NOM E COM HA PROCURADOR
DEL NOBLE DON JOHAN DE PALAFOIX,
SEÑOR DE DITA BARONIA.**

Transcripció: Joan Ivars Cervera

Die iiii mensis novembris anno a Nativitate Domini MDXXXIII

En nom de nostre Señor Déu e de la indivídua Trinitat, Pare Fill e Sant Spirite, tres persones e un Déu eternal poderós, conexeran tots quans la present carta veuran que en lo any de la Nativitat de Nostre Señor Déu mil cinch-cents XXXIII lo quart dia del mes de nohembre constituhit personalment en les baronies de Calp i Altea, en la principal vila eo lloch de les dites baronies, ço és, en la vila de Benisa, dins lo Regne de València, en la sglésia de la dita vila lo Magnífich Cèssar Marrades, cavaller de València, en nom e axí com a procurador del noble don Johan de Palafoix, natural del Regne de Aragó, Señor de les dites baronies de Calp i Altea, en lo dit Regne de València constituhides ab la jurisdicció alta e baixa, meri y mixti imperi, ús exertitii de tot lo terme de les dites baronies de Calp i Altea, fruyts, rendes e moluments de aquelles, en virtut de certa arbitral centèntia entre lo noble don Rodrigo de Palafoix, señor de les baronies de Ariza e altres castells en lo dit Regne de Aragó, constituhits de una, e la noble dona Castellana Martí y de Palafoix, axí en nom propi com encara en nom de tudriu e curadriu del dit noble Don Johan de Palafoix e don Alfonso de Palafoix e dona Joana de Palafoix, germans e fills de la dita dona Castellana e lo noble Don Joan de Palafoix, quondam señor de les dites baronies de Calp i Altea, de parta altra, per los magnífichs Gaspar Tolza, señor del lloch de Navarrés de lo dit Regne de València constituhit e Joan de Beubun de la ciutat de Çaragosa, àrbitres, arbitradors e amigals composidors per les dites parts elets e nomenats, donada e promulgada, rebuda per lo honorable e discret en Luis Sora, notari a nou dies del mes de maig any mil cinch cents XVI y encara en virtut de certa venda de les dites baronies per lo dit noble don Rodrigo de Palafoix feta al dit noble don Johan de Palafoix de les dites baronies de de Calp i Altea, rebuda per lo dit Luis Sora, notari en lo dit any mil cinch-cents XVI.

E axí com ha detenidor e pocehidor de les dites baronies de Calp i Altea, segons consta de la possessió ab acte rebut per lo discret en Frances Johan Sala

notari a VII del mes de agost del dit any mil cinch-cents XXXIII, havent de aquell ple e bastant poder per a rebre los homentages e jurament de fidelitat de les dites baronies, e fer exercir complir los actes e coses dejús scrites, segons llargament apar, ab carta de procura feta per lo discret en Pere Johan Bazes notari a XXIII del mes de octubre del dit any mil cinch-cents XXXIII; per tal lo dit magnífich Cèssar Marrades en lo dit nom dix als honorables en Joan Vives, justítia de la dita vila de Benissa, e Johan Yvars, fill d'en Jaume Yvars, e Johan Yvars, jurats de la dita vila, que ell los manava axí com de fet los manà que en continent fesen ajustar tot lo poble e singulars de la dita vila de Benisa allí en la dita sglésia de la dita vila, a fi que el dit Cèssar Marrades en lo dit nom pogués metre en execució e dur a fi la causa per la qual hera personalment vengut a la dita vila de Benisa, al qual Cèssar Marrades fonch per los dits justítia e jurats respost que ells heren prests e aparellats fer e complir lur manament, e de fet per aquells fonch manat lo qual segons se deia hera saig o misatge de les dites baronies de Calp i Altea que de continent cridant públicament convocats tot lo poble de llinatge masculí de hedat de quinze anys en sus, lo qual saig de fet cridant grans crits per la plaça e carrers de la dita vila de Benisa a hon molta gent era avistada, en fort poch spay del dit dia haïa avistat en la dita sglesia tot lo poble de la dita vila de Benisa de llinatge masculí, lo qual per lo millor orde que pogué ésser fet, fonch asentat e areglat per manament del dit justítia e jurats de la dita vila, e tantost parlant ab paraula molt alta que tothom lo hoís, lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom, girant-se davés lo poble de la dita vila de Benisa, dix en efecte les paraules següents:

Vosaltres, señors, ja crech que sapiau ho ajau hoït dir, e si no ho sabeu nos vos ho diem, com ab provisió feta per la règia audiència vos és estat manat que mantenguéssu feu al noble don Johan de Palafoix en pacífica e quieta possessió mer y mixti imperi, jurisdicció alta e baixa e conserveu lo dit noble don Johan de Palafoix en la possessió que hera de les dites baronies, segons més llargament és contengut en dites lletres règies insurtides a vint-y-set del mes de octubre any mil cinch-cents trenta-tres, e per donar compliment als dits actes de possessió som venguts personalment en lo dit nom, e per so manam a vosaltres e cascú de vosaltres que de continent presteu sagrament e homenatge de vasallatge e fealtat a mí, en lo nom de procurador del dit noble don Johan de Palafoix. E los dits Justícia e Jurats que allí heren en nom e veu de tot lo poble de la dita vila eo major part de aquella de llinatge masculí dixeren e respongueren que eren prests e aparellats inseguir e complir lo manament e voluntat del dit Cèssar Marrades en lo dit nom si una cosa hera feta e complida, ço és, que lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom juràs en ànima del dit noble don Johan de Palafoix principal seu servir furs e privilegis del present Regne de València, usos e bons costums de la dita vila de Benisa. E en continent totes aquestes coses ab veu alta e intelligible per lo notari dejús scrit foren declarades e dites a tot lo poble de la dita vila que allí heren avistats desús nomenats e aquells foren per lo dit notari interrogats si volien complir la voluntat en manamnet del dit Cèssar Marrades en lo dit nom e rebre per llur señor lo dit noble don Johan de Palafoix puix la dita promessa fos complida

e feta; los quals concordantment respongueren que hoc. E dix lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom al dit poble de Benisa present e en poder de mí dit notari stipulant tot ut supra que prenens ells, dits vasalls, vehins e habitants en la dita vila de Benisa, lo dit noble don Johan de Palafoix per llur señor natural e prestants a aquell sacrament e homenatge de fealtat, ell dit Cèssar Marrades en lo dit nom que allí hera present en nom e veus del dit noble don Johan de Palafoix, dix al dit poble de Benisa present ab veu alta e manifestà a tots los que allí heren presents que, puix ells haguessen jurat per señor natural al dit noble don Johan de Palafoix, que ell dit Cèssar Marrades, en lo dit nom, los prometia de jurar e servir furs e privilegis del present Regne de València, usos e bons costums de la dita vila de Benisa. E en continent los dits justícia e jurats en nom e lloch de tot lo poble de Benisa axí homens com dones, axí presents com absents acceptats e rebens en sí la dita promessa a ells feta per lo dit Cèssar Marrades, en lo dit nom los prometia de jurar e servir furs e privilegis, usos e bons costums de la dita vila de Benisa, dixeren que heren prests e aparellats pendre e rebre per llur señor natural lo dit noble don Johan de Palafoix e lo dit Cèssar Marrades en nom de aquell e per aquell, axí com de fet lo reberen e per obediència e fermetat de les dites coses espontàneament e de bon grat tots los de la dita vila de Benisa dejús nomenats, juraren per Nostre Señor Déu e als seus Sans quatre Evangelis de aquell, de les mans de aquells corporalment tocats, prestaren e feren aquell dit Cèssar Marrades, en lo dit nom en persona del dit don Johan de Palafoix, homenatge besant de muscle e de cara cascú per sí e per llur orde segons dejús és scrit, sots virtut dels quals sacrament e homenatge prometeren e obligaren ésser al dit noble don Johan de Palafoix e al dit Cèssar Marrades en lo dit nom, bons, lleals e verdaders vasalls e tenir e obehir-lo per llur señor natural e tenir e servir aquell e a sa casa bens e companyia bona e verdadera llealtat e fealtat e per ço que mils fosen certs quina fealtat eren tenguts servir al dit don Johan de Palafoix, fonch-los públicament llest e declarat lo fur segon posat sots rúbica de sacrament de fealtat, lo qual és del thenor següent:

Aquell que jura fealtat a son señor aquestes sis coses tostemp deu haver en sa memòria e en son cor, ço és saber, que que no faça mal a son señor en son cors, que no.l descobra de son segret a son dany de les fortalees per les quals lo señor pot ésser segur e que no y gaga carnalment ab sa mare de aquell señor e no faça semblans coses que no sien honestes en la casa del dit señor e que no sia a son dany de les possessions e que no faça aquella cosa que sia bona e llaugera de fer acabar al señor greu y embargada de acabar ni de fer, e que faça ço que es pot fer, que no.s puixa fer ni acabar e que no zel a son señor, ans lo y diga y lo y descobra si u sab.

E tantost que lo dit fur fonch allí, segons dit és, públicament lest e declarat, a tots en general, los juraments desús dits foren prestats en poder del dit Cèssar Marrades, en lo dit nom per lo Justícia e Jurats e singulars de la dita vila de Benisa dejús especificadors, ço és per

Johan Squierdo, balle
Frances Vives, Justícia

Johan Yvars, fill d'en Jaume
e Johan Yvars, jurats.
Jaume Crespo, mustasaf
Antoni Cabrera, menor loctinent
Jaume Yvars, menor
Frances Ortolà
Frances Yvars
Johan Ferrando
Jaume Cabrera
Joan Feliu
Pere Castro, concellers
Bernat Jorn
Tomàs Squierdo
Bernat Yvars, fill de Andreu
Miquel Feliu
Johan Crespo del pou
Johan Yvars del camp
Anthoni Crespo, fill d'en Pere
Anthoni Yvanyes
Hieroni Feliu
Pere Yvars
Pere Giner, menor
Andreu Feliu, menor
Johan Ortolà, fill de Joan
Berthomeu Cabrera, menor
Berthomeu Squierdo
Baltazar Bernabeu
Pere Chorro
Jaume Chumols
Pere Crespo, fill de'n Pere
Frances Bertomeu
Joan Giner
Miquel Scrivà
Anthoni Feliu, fill de'n Miquel
Anthoni Choro
Blay Piera
Joan Cabrera, fill de n'Anthoni
Pere Squierdo
Andreu Yvars fill de'n Jaume
Franci Cabrera
Guillem Ortolà
Anthoni Crespo, menor
Miquel Ortolà
Anthoni Feliu, fill de'n Jeroni
Anthoni Feliu major
Pere Ortolà menor

Luis Piera
 Berthomeu Ortola
 Pere Giner major
 Pere Boigues
 Johan Cabrera fill d'en Pere
 Pere Cabrera fill de Anthoni
 Joan Cabrera fill d'en Franch
 Pere Crespo major
 Anthoni Almúnia
 Miquel Crespo
 Anthoni Feliu Mena, fill de n'Anthoni
 Berthomeu Vives, notari

Tots los vehins, essent la major part de la dita vila de Benisa, representans tota la dita vila axí hòmens com dones en nom, lloch e veus de tota la dita vila dels qual ara són com dels que per temps seran. E com tots los desús nomenats haguezen prestat al dit Cèssar Marrades en nom del dit noble don Johan de Palafoix lo sagramant y homenatge de fealtat en la forma desús sentada, lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom presents e acceptans tots los desús nomenats per ells e per tota la dita vila jurà en ànima del dit noble don Johan de Palafoix, principal seu, a nostre Señor Déu e als Sans quatre Evangelis de aquell, per ell corporalment tocats, servir als dits Justícia e Jurats e singulars de dita vila furs e privilegis del present Regne de València e bons costums e usos de la dita vila de Benisa.

E fetes les dites coses lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom de procurador del dit noble don Joan de Palafoix dix que les dites coses acceptava de cor y de pensa y volia haver per acceptada ab tots aquells efectes e adminicles de dret que prendre-la podia e de mà ab tota jurisdicció civil e criminal, alta e baixa, mer y mix imperi, ús exercici de aquell segons del thenor de contracte de compra. E usant de aquelles, en continent lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom, exercint la jurisdicció civil e criminal e coses damunt dites manà als dits Joan Squierdo, balle, Frances Vives, Justícia, Joan Yvars, fill de Jaume, e Joan Yvars, Jurats, Jaume Crespo, menor, mustasaf, Anthoni Cabrera, loctinent de justícia, e a tots los officials de la dita vila de Benisa que no usasen dels officis que regien, com ell dit Cèssar Marrades en lo dit nom de procurador del dit noble don Joan de Palafoix, señor de les dites baronies de Calp i Altea, los revocava y ls havia per revocats aquells, los quals presents dixeran que ls plahia tenir e servir lo manament del dit Cèssar Marrades en lo dit nom de procurador del dit noble don Joan de Palafoix, lur señor.

Fetes les coses desús dites en continent lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom per ço que la dita vila no stigués sense officials, confiant dels sobredits justícia, jurats, restituhí aquells, ço és, cascun en son offici, manant aquells allí presents que de allí avant usasen sigguesen cascun en son offici per lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom e aquells cascun d'ells obehint lo manament per lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom aquells de fet juraren a nostre Señor Déu

e als Sans quatre Evangelis de aquells corporalment tocats haver-se bé e lealment cascú en son offici e tenir e guardar justícia, egualtats, regalies de dret de señor de tots llur poder, de totes les quals coses axí lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom, los Justícia e Jurats e singulars de la dita vila de Benisa tots allí ajustats requiriren a mí Pere Tomàs, notari de la dita ciutat y Regne de València, hen fes e lliuràs carta pública, la qual per mí en los desús dia e any fonch feta e rebuda per haver-ne memòria en lo sdevenidor. Presents foren per testimonis a totes les dites coses apellats e demanats en Joan Squerdo, calceter e Pedro de Xeres, porter de l'espectabale governador de la ciutat de València, en la dita vila de Benisa de present residents.

En lo dit any de la nativitat de nostre Señor Déu, mil cinch-cents trentatres, en lo endemà immediate següent que era lo cinqué dia del mes de nohembre, constituhit personalment lo dit magnífich Cessar Marrades, cavaller, en les baronies de Calp i Altea, en lo lloch de Calp, dins lo Regne de València, en la sglésia del dit lloch de Calp, en los dits noms; per tal lo dit Cèssar Marrades en lo dit nom dix al als honorables en Jaume Adargues, justícia del dit lloch de Calp, Pere Bonanat, major, Barnat Adargues, jurats, que ell los manava axí com de fet...

...E tantost que lo dit dur fonch allí llest publicament e declarat a tots en general, los juraments desús dits foren prestats en poder de dit Cessar Marrades en lo dit nom per los justícia e jurats del dit lloch de Calp, dejús especificadors, ço és

Jaume Avargues, justícia
 Pere Bonanat, menor
 Pere Avargues, jurats
 Damià Avargues, lloctinenth
 Johan Piera
 Miquell Llopis
 Pere Chorro, major
 Joan Gil
 Frances Guardiola
 Frances Perles, consellers
 Cristòfol Ortola
 Jaume Costa
 Alfonso Avargues, major
 Perot Llopis, menor
 Johan Gavilà
 Perot Bonanat, major
 Miquel Johan Campos
 Jaume Navarro
 Johan Piera
 Pere Llopis, major
 Pere Giner

Jaume Bonanat
 Anthoni Guardiola
 Andreu Johan Borell
 Perot Peres
 Johan Borell
 Perot Vaello
 Johan Simó
 Anthoni Morató
 Anfonso Ortega
 Johan Mira

Tots los vehins e habitants essent la major part...

...present foren per testimonis a les dites coses convocats e pregats los honorables en Johan Squierdo, calceter de València e Johan Yvars, fill de n'Andreu Yvars, de Benisa, residens en lo lloch de Calp.

En après, en lo dit any de la Nativitat de nostre Señor Déu, mil cinch-cents trenta-tres, en lo endemà immediate següent que comptaren lo sisén dia del mes de nohembre, constituhit personalment lo dit Cèssar Marades en les baronies de Calp y Altea en lo lloch de Teulada, en la sglésia del dit lloch, en los dits noms, per tal lo dit Cèssar Marades en lo dit nom dix als honorables en Martí Molanda, justícia, Berthomeu Oliver, Guillem Vallés, Jurats del dit lloch de Teulada que ell los manà com de fet...

...E tantost que lo dit fur fonch lest allí segons dit és e declarat, e tots en general los juraments desús dits foren prestats en poder del dit Cessar Marades, en lo dit nom per los justícia e jurats e singulars del dit lloch de Teulada, dejús especificadors, ço és

Dionis Signe, balle
 Martí Molanda, justícia
 Berthomeu Oliver
 Guillem Vallés, jurats
 Jaume Berthomeu, menor
 Jaume Oliver, mustaçaf
 Frances Banyuls, menor
 Johan Auguir
 Jaume Berthomeu, major
 Pere Banyuls
 Johan Vives, consellers
 Pere Molanda, menor
 Frances Valles
 Guillem Aguir
 Frances Vives, major
 Guillem Boigues, menor
 Frances Vives

Berthomeu Vives, menor
Bernat Lobell
Pere Lotullo
Joan Maçó
Frances Oller
Andreu Ahuir, menor
Lois Castelloli
Johan Vives, menor
Johan Livella, maior
Jaume Ahuir
Frances Oliver, menor
Pere Molanda, major
Pere Molanda, fill de Jaume
Berthomeu Vallés
Bernat Ahuir
Anthoni Vallés
Berthomeu Banyuls
Frances Ribes
Pere Ferrer
Johan Buigues
Joan Ferrer
Joan Andrés
Anthoni Vidal
persones totes, vehins e habitants essent la major part....

... presents foren per testimonis a les dites coses convocats e pregats los honorables e discret en Berthomeu Vives, notari, e Frances Vives, justícia, de la vila de Benisa, de present residents en lo lloch de Teulada.

(A.R.V. Reial Audiència, Procesos de Madrid, Lletra J,
LLig. 2282, exp. 83)